

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Haagse Hogeschool
T.a.v. College van Bestuur
Postbus 13336
2501 EH DEN HAAG

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie

32019796

Bijlagen

1

Datum 21 maart 2022

Betreft Besluit macrodoelmatigheid associate degree E-commerce

Als u belang hebt bij dit besluit, dan kunt u hiertegen binnen 6 weken, gerekend vanaf de verzenddatum, bezwaar maken. Stuur uw bezwaarschrift naar DUO, Postbus 30205, 2500 GE Den Haag. U kunt uw bezwaar ook digitaal indienen op www.bezwaarschriftenocw.nl.

Geacht College,

Met uw brief van 19 januari 2022, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 19 januari 2022, hebt u mij het voornemen voorgelegd om de associate degree-opleiding E-commerce als bekostigde opleiding te verzorgen in Den Haag.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 14 maart 2022, kenmerk 2022/002, positief geadviseerd over uw aanvraag. Het advies van de CDHO dat integraal onderdeel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op de advisering van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs (hierna: Regeling), heb ik besloten in te stemmen met uw voornemen om de associate degree-opleiding E-commerce als bekostigde opleiding te verzorgen in Den Haag.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Regeling leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO, concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan de criteria a en b van artikel 4, eerste lid, van de Regeling. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het genoemde advies van de CDHO.

Croho-procedure

Ingevolge artikel 6.2, negende lid, van de WHW, vervalt dit besluit indien de opleiding niet binnen tien maanden na dagtekening van het besluit is geregistreerd in het Centraal register opleidingen hoger onderwijs. Registratie binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat de NVAO over onderhavige opleiding een positief besluit heeft genomen in het kader van de toets nieuwe opleiding. In verband met de geldigheidsduur van dit besluit, adviseer ik u zo

spoedig mogelijk een aanvraag voor een toets nieuwe opleiding in te dienen bij de NVAO. Voor de registratie van uw opleiding kunt u gebruik maken van a-Croho. Mocht u vragen hebben over de registratie, dan kunt u contact opnemen met ssg@duo.nl.

Onze referentie
32019796

Een afschrift van deze brief is gezonden aan de CDHO, de NVAO, de Inspectie van het Onderwijs, DUO-Groningen en de Vereniging Hogescholen.

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Robbert Dijkgraaf, namens deze,
MT-lid Hoger Onderwijs en Studiefinanciering

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. de Minister
Dhr. dr. R.H. Dijkgraaf
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Postadres
Postbus 85498
2508 CD Den Haag
Bezoekadres
Parkstraat 83
2514 JG Den Haag
T: 070 8505300
W: www.cdho.nl
E: info@cdho.nl

Advies nieuwe opleiding

Onderwerp	Ons Kenmerk	Datum
Nieuwe opleiding De Haagse Hogeschool Deeltijd hbo Associate degree E-commerce Den Haag	2022/002	14/03/2022

Geachte heer Dijkgraaf,

Op 19/01/2022 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van De Haagse Hogeschool om de hbo Associate degree E-commerce als bekostigde opleiding te verzorgen te Den Haag (brief van 19/01/2022 met kenmerk 22UIT00010). De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hiernavolgende adviseert de commissie u om positief te besluiten op het verzoek van De Haagse Hogeschool om de hbo Associate degree E-commerce als bekostigde opleiding te Den Haag te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in art. 6.2 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018, verder te noemen de Regeling, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de aanvraag

De aanvrager wil de opleiding E-commerce in Den Haag vestigen. Het gaat om een Nederlandstalige hbo Associate degree die de aanvrager in het Croho onderdeel Economie wil laten opnemen. De voorgenomen opleiding omvat 120 studiepunten en de aanvrager wil deze in deeltijdvorm aanbieden.

De opleiding beoogt vakspecialisten op te leiden die de behoeftes en wensen van klanten kunnen vertalen in een webshop of verkoop via online platforms. Studenten leren het volledige (online)

inkoop- marketing- en verkoopproces kennen. Ook leren zij deze processen begrijpen en verbeteren en beschikken over de technische, financiële en procesmatige kennis om producten via verschillende digitale kanalen en platforms te kunnen verkopen. De opleiding omvat vier modules: 'Business in Perspectief', 'Omnichannel', 'E-commerce Professional' en 'Digital Analytics'. De opleiding is toegankelijk voor studenten met een mbo-4, havo of vwo diploma. De opleiding richt zich in eerste instantie op werkenden met een mbo-4 achtergrond en havisten die tegelijkertijd werken en/of ondernemen en opscholers met enkele jaren werkervaring. De aanvrager stelt dat de opleiding specialisten opleidt op het gebied van (online) marketing en marketingcommunicatie, webshops, data-onderzoek naar klantgedrag, (online) communicatie en logistieke processen. In het dossier worden onder meer adviseur E-business en marketingmedewerker genoemd als mogelijke functies die afgestudeerden kunnen bekleden.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan de criteria a en b in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Beoordeling criterium a

De aanvrager stelt dat de hbo Associate degree E-commerce aansluit op een arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een maatschappelijke behoefte.

Beoordeling arbeidsmarktbehoefte

Ter onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte beroept de aanvrager zich op een analyse van het onderzoeksbureau NIDAP van de prognoses voor opleidingstypen en beroepsgroepen zoals deze zijn opgenomen in het AIS van het ROA, het blog 'De arbeidsmarkt detailhandel in beweging' van Retail Insiders (5 september 2019), de website van Ecommerce News (www.ecommercenews.nl/tag/nederland), het artikel 'ING: Goede start voor e-commerce in 2020' van WijNoordHolland (4 december 2019), het rapport 'Kansrijke en minder kansrijke beroepen: Eerste inventarisatie sinds de coronacrisis' van het UWV (2020), het rapport 'The future of work after COVID-19' van McKinsey Global Institute (2021), het artikel 'Hoe corona omwenteling in de arbeidsmarkt versnelt' van Zipconomy (17 maart 2021), de website van de ING (www.ing.nl/zakelijk/kennis-over-de-economie/uw-sector/outlook/detailhandel.html), het rapport 'Functies en competenties in de e-commerce: Uitgebreid rapport' van Panteia (2017), het artikel 'Groot tekort aan gekwalificeerd e-commercepersoneel' van Thuiswinkel.org (17 juli 2017), het artikel 'Groot tekort aan gekwalificeerd e-commerce en e-supply chain personeel' van de Topsector Logistiek (10 augustus 2017), de rapporten 'Arbeidsmarktrapportage Webwinkels - food' en 'Arbeidsmarktrapportage Webwinkels - non food' van Retail Insiders (2021), het artikel 'Regio in Beeld geeft inzicht in toenemende krapte op de arbeidsmarkt in Zuid-Holland Centraal' van het UWV (2 november 2021) en het arbeidsmarktonderzoek 'Haalbaarheidsonderzoek Ad E-commerce' dat door Markteffect is uitgevoerd in opdracht van de aanvrager (2021).

De commissie laat het rapport 'Kansrijke en minder kansrijke beroepen: Eerste inventarisatie sinds de coronacrisis' van het UWV (2020) buiten beschouwing omdat de aangehaalde gegevens niet terug te vinden zijn in deze bron.

De aanvrager stelt op basis van een analyse van het onderzoeksbureau NIDAP dat de ROA-prognoses voor de opleidingstypen niet relevant kunnen worden geacht voor de voorgenomen opleiding. De commissie constateert dat het onderzoeksbureau NIDAP in haar analyse heeft gekeken naar de opleidingstypen bachelor marketing en public relations, bachelor financieel management en fiscaal recht en bachelor transport en logistiek. Volgens het NIDAP kunnen deze opleidingstypen niet relevant worden geacht omdat zij respectievelijk voornamelijk zien op bacheloropleidingen, mede zien op finance, accountancy en fiscaal recht, en onvoldoende aandacht besteden aan de digitale ontwikkelingen die centraal staan in E-commerce.

De commissie stelt vast dat het ROA Associate degree-opleidingen in de bachelor opleidingstypen heeft ondergebracht en dat deze opleidingstypen als zodanig relevant kunnen worden geacht voor het bepalen van de arbeidsmarktperspectieven van afgestudeerden van Associate degree-

opleidingen. Andere prognoses van het ROA, waaronder de prognoses voor beroepsgroepen, differentiëren niet naar opleidingsniveau. De commissie concludeert daarom dat de prognoses in het AIS van het ROA voor bachelor opleidingstypen in principe een preciezer beeld geven van de arbeidsmarktperspectieven van afgestudeerden van Associate degree-opleidingen dan de prognoses voor beroepsgroepen en bedrijfssectoren.

De commissie neemt de opleidingstypen bachelor marketing en public relations en bachelor transport en logistiek niet mee in de onderstaande overweging omdat hier geen verwante opleidingen in zijn opgenomen.

De commissie acht het opleidingstype bachelor financieel management en fiscaal recht relevant omdat hierin sterk verwante opleidingen zoals de hbo Associate degree-opleidingen Commerciële Economie en Ondernemerschap & Retail Management zijn opgenomen. ROA typeert de vooruitzichten in 2026 voor afgestudeerden van dit opleidingstype als matig en verwacht vrijwel geen knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening (zie Tabel 1).

Tabel 1. Arbeidsmarktprognoses opleidingstype bachelor financieel management en fiscaal recht

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
> > Bachelor - financieel management en fiscaal recht	verwachte uitbreidingsvraag tot 2026		2600	3	0.4	gemiddeld
> > Bachelor - financieel management en fiscaal recht	verwachte vervangingsvraag tot 2026		13100	13	2	gemiddeld
> > Bachelor - financieel management en fiscaal recht	verwachte baanopeningen tot 2026		15700	15	2.4	gemiddeld
> > Bachelor - financieel management en fiscaal recht	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2026		21600	21	3.2	gemiddeld
> > Bachelor - financieel management en fiscaal recht	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2026	1.07				vrijwel geen
> > Bachelor - financieel management en fiscaal recht	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2026	1.07				matig

Bron: ROA AIS

De aanvrager beroept zich tevens op de prognoses van het ROA voor de beroepsgroep adviseurs marketing, public relations en sales omdat deze in de ogen van het onderzoeksbureau NIDAP een beter beeld geven van de arbeidsmarktperspectieven van afgestudeerden van de voorgenomen opleiding. De aanvrager maakt ook hierbij de kanttekening dat de prognoses voor de beroepen niet specifiek zien op de vraag voor medewerkers met specifieke digitale kennis en vaardigheden. De commissie constateert dat deze kanttekening niet nader onderbouwd is.

De commissie kent in beginsel meer gewicht toe aan de prognoses voor opleidingstypen omdat daarin de uitstroom uit een cluster verwante opleidingen wordt gerelateerd aan verwachte baanopeningen voor dit type afgestudeerden.

De commissie acht de beroepsgroep adviseurs marketing, public relations en sales relevant omdat de afgestudeerden van de voorgenomen opleiding beroepen die in deze groep zijn opgenomen kunnen uitoefenen, zoals specialisten marketing, sales en public relations. Uit de prognose van het ROA blijkt dat er voor deze beroepsgroep grote knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening worden verwacht (zie Tabel 2).

Tabel 2. Arbeidsmarktprognoses beroepsgroep adviseurs marketing, public relations en sales

Beroepsgroep	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Gem.		Typering
				Totaal % 6 jr.	jaarlijks %	
Adviseurs marketing, public relations en sales	verwachte uitbreidingsvraag tot 2026		11900	7	1.1	erg hoog
Adviseurs marketing, public relations en sales	verwachte vervangingsvraag tot 2026		8200	5	0.8	erg laag
Adviseurs marketing, public relations en sales	verwachte baanopeningen tot 2026		20100	12	1.9	laag
Adviseurs marketing, public relations en sales	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2026	0.894				groot

Bron: ROA AIS

De commissie constateert dat de prognoses die zijn opgenomen in het AIS van het ROA voor het opleidingstype en de beroepsgroep die relevant zijn voor de voorgenomen opleiding geen eenduidig beeld opleveren van de arbeidsmarktperspectieven voor afgestudeerden van de voorgenomen opleiding E-commerce.

De aanvrager geeft op basis van een aantal bronnen een schets van de algemene ontwikkelingen in de retailsector. In het blog 'De arbeidsmarkt detailhandel in beweging' van Retail Insiders (5 september 2019) wordt aangegeven dat de detailhandel met ruim 845.000 arbeidsplaatsen en ruim 468.000 fte zeer groot is. De aanvrager stelt dat deze sector op een hoog tempo verandert dankzij onder meer technologische ontwikkelingen zoals de opkomst van E-commerce en omnichanneling. Op basis van de website van Ecommerce News (www.ecommercenews.nl) stelt de aanvrager dat E-commerce al jaren in de lift zit en dat deze groei in 2020 verder is toegenomen. Dit komt ook naar voren in het artikel 'ING: Goede start voor e-commerce in 2020' van WijNoordHolland (4 december 2019), waar wordt aangegeven dat in 2020 de stijging van de omzet van (pure) webshops ongeveer 12% omvatte. Het artikel geeft ook aan dat in de categorieën elektronica, speelgoed en kleding de online verkoop goed is voor een marktaandeel van 30 tot 40%. Het rapport 'The future of work after COVID-19' van McKinsey Global Institute (2021, vi) en het artikel 'Hoe corona omwenteling in de arbeidsmarkt versnelt' van Zipconomy (17 maart 2021) geven aan dat deze groei ook op internationale schaal wordt gesignaleerd en dat de E-commerce twee tot vijf keer zo snel is gegroeid tijdens de coronacrisis als daarvoor.

De aanvrager verwijst verder naar een rapportage op de website van de ING (www.ing.nl), maar de commissie merkt op dat een deel van de aangehaalde gegevens zijn vervangen door recentere informatie (januari 2022) over de status van de detailhandel. De commissie stelt vast dat deze meest recente rapportage aangeeft dat het thuiswinkelen in 2020 en 2021 met respectievelijk 44% en 29% is gegroeid, maar dat er wordt verwacht dat deze groei gaat stabiliseren in 2022 (waarbij wordt aangenomen dat nieuwe lockdowns in dit jaar uitblijven) en dat de groei van de online segmenten van de detailhandel rond de 6% komt te liggen. Het rapport geeft ook aan dat er tijdens de coronacrisis een groei van webshops heeft plaatsgevonden, maar dat deze groei later in de coronacrisis al duidelijk aan het afnemen was. Verder wordt er in dit rapport aangegeven dat het aantal webwinkels in het afgelopen decennium is gestegen van 12.500 naar 63.000. Veel van deze webwinkels heeft een minimale omzet, maar er zijn ook een aantal grote online bedrijven. Er wordt aangenomen dat er in het begin van 2022 meer webwinkels waren dan fysieke non-food winkels. De commissie constateert dat de rol van E-commerce in de detailhandel in de afgelopen jaren is toegenomen en dat de coronacrisis deze groei significant heeft versterkt. Deze ontwikkeling heeft een positief effect op de arbeidsmarkt voor afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De aanvrager refereert naar het rapport 'Functies en competenties in de e-commerce: Uitgebreid rapport' van Panteia (2017, p. 6). Hierin wordt gesteld dat meer dan de helft van de werkgevers in

de E-commerce in de zes maanden na publicatie moeilijk vervulbare vacatures verwachtte te hebben. De artikelen 'Groot tekort aan gekwalificeerd e-commercepersoneel' van Thuiswinkel.org (17 juli 2017) en 'Groot tekort aan gekwalificeerd e-commerce en e-supply chain personeel' van de Topsector Logistiek (10 augustus 2017), die gebaseerd zijn op de resultaten uit het voornoemde rapport van Panteia, stellen dat er op het moment van schrijven in totaal 125.000 mensen werkzaam waren in webwinkels. De artikelen geven volgens de aanvrager verder aan dat de arbeidsvraag in de sector substantieel is: in de zes maanden voor publicatie werden ruim 7800 werknemers gezocht in diverse E-commerce-functiegebieden. Hierbij werd aangenomen dat dit aantal verder zou toenemen omdat de sector aan het groeien was. Deze groei werd toegeschreven aan onder meer de uitbreiding en verandering van bedrijfsactiviteiten, de vervanging van personeel en de behoefte aan nieuwe digitale competenties.

De aanvrager verwijst ook naar de rapporten 'Arbeidsmarktrapportage Webwinkels - food' (2021, p. 2-4; 11) en 'Arbeidsmarktrapportage Webwinkels - non food' van Retail Insiders (2021, p. 2-4; 11) om duidelijk te maken dat de arbeidsmarkt voor E-commerce is verdeeld in een 'food' en een 'non-food'-sector. In beide sectoren is er sprake geweest van een groei van gemiddeld boven de 10% in de periode 2015-2020. Verder is er in beide sectoren overwegend sprake van een relatief hoog percentage hoogopgeleiden en in beide sectoren geeft de spanningsindex voor de branche webwinkels aan dat de arbeidsmarkt zeer krap is. De rapporten geven verder aan dat er wordt verwacht dat de spanning in de periode 2021-2025 nog verder zal stijgen. De commissie constateert dat deze bronnen blijken te geven van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De aanvrager haalt verder het artikel 'Regio in Beeld geeft inzicht in toenemende krapte op de arbeidsmarkt in Zuid-Holland Centraal' van het UWV (2 november 2021) aan om aan te geven dat er ook op regionale schaal sprake is van een arbeidsmarktbehoefte. De bron geeft aan dat met bijna 5.500 openstaande vacatures aan het einde van de tweede kwartaal van 2021 de algemene arbeidsmarktbehoefte aan werkenden weer terug is op het niveau van voor de coronacrisis. In het opgenomen overzicht wordt E-commerce niet specifiek benoemd, maar er worden wel specifieke kraptes in de sectoren ICT en logistiek beschreven, die door de aanvrager als belangrijke pijlers in de E-commerce worden beschouwd. Verder wordt er aangegeven dat er een groei van het aantal banen met 800 in de regio wordt verwacht. De commissie constateert dat de arbeidsmarkt in de regio Zuid-Holland kansen biedt voor werkzoekenden, maar dat dit te breed is om blijken te geven van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De aanvrager verwijst in het dossier naar het arbeidsmarktonderzoek 'Haalbaarheidsonderzoek Ad E-commerce' dat door Markteffect is uitgevoerd in opdracht van de aanvrager (2021). Dit onderzoek is tussen 22 juli en 21 augustus 2021 uitgevoerd door middel van een telefonische enquête waaraan 213 werkgevers uit de regio hebben deelgenomen. De aanvrager geeft in het dossier aan dat de respondenten verdeeld zijn over twee werkgebieden, gebaseerd op de postcoderegio's die door de aanvrager als het primaire en secundaire werkgebied worden aangeduid. De commissie kan dit niet herleiden tot het arbeidsmarktonderzoek.

De meerderheid van de respondenten bestaat uit directeuren of eigenaren (85%), gevolgd door afdelingshoofden, teamleiders en managers (8%) en HR managers of medewerkers (2%). De meerderheid van de organisaties (74%) bestaat uit zelfstandige ondernemers. 56% van de bedrijven waar respondenten werkzaam zijn hebben twee tot en met vier medewerkers, 19% heeft één medewerker, 17% heeft vijf tot en met 49 medewerkers en de resterende 8% heeft 50 medewerkers of meer. 41% van de respondenten geeft aan in de handel-branche te werken. Van de respondenten is 51% het (helemaal) eens met de stelling dat er in hun sector een behoefte is aan werknemers die de voorgenomen opleiding hebben gevolgd. Verschillende respondenten geven hierbij aan dat dit voortkomt uit het feit dat het gaat om een groeiende markt. 30% van de respondenten verwacht binnen nu en vijf jaar zeker een behoefte aan medewerkers met de voorgenomen opleiding binnen hun organisatie; 18% verwacht dat deze behoefte zich misschien zal ontwikkelen. Van de 88 respondenten die hebben aangegeven deze behoefte zeker of misschien te verwachten geven er 53 aan dat het om 1 of 2 vacatures zal gaan.

Verder verwacht 5% van de respondenten binnen nu en vijf jaar zeker een behoefte om huidige medewerkers een opleiding zoals de voorgenomen Associate degree E-commerce te laten volgen; 6% verwacht deze behoefte misschien te hebben. 58% van de respondenten geeft aan deze behoefte zeker niet te hebben. Van de 15 respondenten die hebben aangegeven deze behoefte zeker of misschien te verwachten geven er 10 aan dat het om 1 of 2 medewerkers zal gaan. De aanvrager verwijst in het dossier ook naar een analyse in het arbeidsmarktonderzoek waar is gekeken naar de ontwikkelingen naar vacatures voor 'marketeer'-functies waarin het woord E-commerce is opgenomen. De commissie kan dit echter niet herleiden tot de bron en laat dit deel van het dossier buiten beschouwing.

De commissie stelt vast dat er geen vragenlijst in het arbeidsmarktonderzoek is opgenomen, maar dat het onderzoek wel de antwoorden op individuele vragen bespreekt. Het is voor de commissie niet duidelijk of er bij het afnemen van de enquête gebruik is gemaakt van multiple choice-vragen of dat de respondenten enkel open antwoorden hebben gegeven die in het arbeidsmarktonderzoek zijn gegroepeerd. Er is ook niet duidelijk gemaakt of de resultaten van het onderzoek ontduddeld zijn. De commissie constateert dat de methodologie gebruikt in het onderzoek niet helder is beschreven in het arbeidsmarktonderzoek maar dat het aannemelijk is dat de methode valide is. De commissie acht het onderzoek echter niet navolgbaar omdat de namen van de respondenten en organisaties niet zijn opgenomen en de antwoorden per respondent niet zijn gegeven. De commissie kent daarom geen gewicht toe aan deze bron.

Tot slot merkt de commissie op dat de aanvrager in het dossier aangeeft gesprekken te hebben gevoerd met tien vertegenwoordigers van het werkveld, waarvan er zeven een steunbetuiging hebben afgegeven die in het dossier zijn opgenomen. De gesprekken hebben in november en december 2021 plaatsgevonden en de steunbetuigingen zijn getekend in december 2021. De namen van de vertegenwoordigers en een samenvatting van de conclusies van de gesprekken zijn aan het dossier toegevoegd. De aanvrager geeft aan dat er enthousiast is gereageerd op de plannen. De opleiding wordt gezien als aansluitend op een groeiende behoefte aan digitale vaardigheden en als een goede aanvulling op het bestaande opleidingsaanbod. Sommige vertegenwoordigers hebben aangegeven dat de opleiding hun medewerkers de mogelijkheid biedt tot opscholing. De commissie merkt echter wel op dat geen enkele steunbetuiging een toezegging bevat om mensen aan te nemen. Slechts drie van de steunbetuigingen spreken de intentie uit om afgestudeerden van de voorgenomen opleiding aan te nemen en slechts één spreekt over de mogelijke wens om een medewerker door middel van de voorgenomen opleiding op te scholen. Dit inachtnemend is de commissie van mening dat de gesprekken met vertegenwoordigers van het werkveld en de steunbetuigingen van sommige van deze vertegenwoordigers een indicatie geven van een geringe arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De commissie constateert op grond van het bovenstaande dat de aanvrager aannemelijk heeft gemaakt dat er een arbeidsmarktbehoefte bestaat aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding E-commerce. De commissie komt hoofdzakelijk tot deze conclusie op basis van de bronnen van Retail Insiders en Panteia, ondersteund door de steunbetuigingen.

Beoordeling maatschappelijke behoefte

De aanvrager onderbouwt de maatschappelijke behoefte aan de hand van de volgende bronnen: het artikel 'Niemand zag de Associate degree zitten, toch werd het een succes' van ScienceGuide (11 juni 2021), de 'Monitor Associate degree-opleiding: tussenrapportage' van SEO Economisch Onderzoek (2021), de Strategische Agenda 'Professionals voor morgen - Strategische Agenda Vereniging Hogescholen 2019-2023' van de Vereniging Hogescholen (2019), het artikel 'Vereniging Hogescholen en MBO Raad ondertekenen convenant Associate degree' van de Vereniging Hogescholen (3 juli 2018), het rapport 'Ad-opleidingen: omvang en rendement' van het ROA (2019), het rapport 'Bruggen bouwen op de arbeidsmarkt: Perspectieven voor het Haagse arbeidsmarktbeleid' van Panteia (2018), het artikel 'Associate degree voorziet in duidelijke behoefte' van MBO-today (11 juni 2019), de website van DUO (www.duo.nl/particulier/levenlanglerenkrediet), de 'Onderwijsvisie- en kader

programma's voor professionals' van de Haagse Hogeschool (2020), de website van het Economic Board Zuid-Holland (www.economicboardzuidholland.nl/projecten-hca), het rapport 'De toekomst van de digitale economie: tijd voor fundamentele keuzes' van de Rabobank, Surf, DHPA, ISPCconnect, AMS-IX en Dutch Data Center Association (2020), het artikel 'Coronacrisis heeft positieve uitwerking op digitalisering en productiviteit' van Nyenrode Business Universiteit (22 april 2020) en het artikel 'De coronacrisis als aanjager van digitale transformatie' van Volberda in het Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie (21 april 2021).

De aanvrager begint de onderbouwing van de maatschappelijke behoefte door te stellen dat er een algemene behoefte bestaat aan Associate degree-opleidingen. Hiervoor beroept de aanvrager zich allereerst op het artikel 'Niemand zag de Associate degree zitten, toch werd het een succes' van ScienceGuide (11 juni 2021), waarin voormalig beleidsambtenaar Bert Broerse is geïnterviewd. In dit artikel wordt aangegeven dat bij de initiële start van de Associate degree-opleidingen rekening werd gehouden met een vraag vanuit de werkvelden voor een doorontwikkelingsmogelijkheid voor mensen met een mbo-achtergrond naar een hoger scholingsniveau. De 'Monitor Associate degree-opleiding: tussenrapportage' van SEO Economisch Onderzoek (2021, p. 7-8; ii) laat volgens de aanvrager zien dat Associate degree-opleidingen succesvol zijn. Deze bron laat zien dat het aantal aangeboden Associate degree-opleidingen is gestegen van 407 in 2017 tot 483 in 2019. Het ging hierbij om 141 unieke opleidingen in 2017 en 149 unieke opleidingen in 2019. Het gaat hierbij om zowel bekostigde als onbekostigde opleidingen. Het rapport geeft ook aan dat ruim 75% van de studenten van bekostigde Associate degree-opleidingen tevreden of zeer tevreden is met de Associate degree-opleiding in het algemeen. De commissie constateert dat het aanbod van Associate degree-opleidingen groeit en dat studenten tevreden zijn met deze opleidingen, maar dat dit geen blijk geeft van een maatschappelijke behoefte in de zin van de Regeling.

De aanvrager geeft vervolgens aan dat de positie van Associate degree-opleidingen in de samenleving ook wordt besproken in de Strategische Agenda 'Professionals voor morgen - Strategische Agenda Vereniging Hogescholen 2019-2023' van de Vereniging Hogescholen (2019, p. 3). In deze agenda worden grote maatschappelijke ontwikkelingen zoals klimaatverandering, sociale ongelijkheid en technologisering benoemd als zaken waarvoor maatschappelijke antwoorden voor nodig zijn, die mede vanuit de hogescholen moeten komen. De Strategische Agenda geeft aan dat er in opleidingen onder meer wordt ingespeeld op de vernieuwing van beroepen. De aanvrager is van mening dat Associate degree-opleidingen, die dicht bij het bedrijfsleven staan, hierbij een grote rol spelen. Om deze stelling te onderbouwen verwijst de aanvrager naar het artikel 'Vereniging Hogescholen en MBO Raad ondertekenen convenant Associate degree' van de Vereniging Hogescholen (3 juli 2018), waarin het convenant dat de Vereniging Hogescholen en de MBO-raad hebben afgesloten over het aanbieden van Associate degree-opleidingen wordt besproken. In dit artikel wordt door de toenmalige voorzitter van de Vereniging Hogescholen aangegeven dat deze samenwerking de ruimte biedt aan mbo-4 studenten en werkenden tot verdieping en scholing en hen zo extra kansen biedt op de arbeidsmarkt. De commissie constateert dat er vanuit de Vereniging Hogescholen veel aandacht wordt besteed aan het aansluiten van mbo- op hbo-opleidingen om mbo-studenten een kans tot opscholing te bieden. Nieuwe Associate degree-opleidingen kunnen in de ogen van de commissie helpen dit doel te bereiken.

De aanvrager haalt het rapport 'Ad-opleidingen: omvang en rendement' van het ROA (2019, p. 43; 32; 34) aan om aan te geven dat studenten van Associate degree-opleidingen over het algemeen even tevreden zijn over hun opleiding als hbo bachelorstudenten. Ook wordt hier aangegeven dat afgestudeerden van deeltijd en duale opleidingen 10% meer baankans hebben dan afgestudeerden van hbo voltijd-bacheloropleidingen, waarvan het rapport aangeeft dat dit wellicht voortkomt uit hun grotere anciënniteit en arbeidsmarktervaring. Het salaris van afgestudeerden van een Associate degree-opleiding ligt tussen dat van mbo-4 gediplomeerden en dat van hbo-bachelor gediplomeerden, waarbij Associate-degree gediplomeerden gemiddeld 10% minder verdienen dan hbo-bachelor gediplomeerden. De commissie constateert dat afgestudeerden van Associate

degree-opleidingen een eigen positie op de arbeidsmarkt bekleden, maar stelt vast dat dit geen blijk geeft van een maatschappelijke behoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De aanvrager geeft vervolgens aan dat er ook een regionale behoefte bestaat aan een toename van het aantal Associate degree-opleidingen. In het rapport 'Bruggen bouwen op de arbeidsmarkt: Perspectieven voor het Haagse arbeidsmarktbeleid' van Panteia (2018, p. 61) wordt de behoefte aan een breed palet aan Associate degree-opleidingen in Den Haag uitgesproken. Hierbij wordt gesteld dat een Associate degree-opleiding als aantrekkelijker wordt gezien door (werkende) mbo-gediplomeerden en dat hbo bacheloropleidingen vaak een brug te ver zijn. Het rapport geeft aan dat het aanbod van Associate degree-opleidingen in Den Haag op het moment van schrijven nog zeer beperkt was. De commissie stelt vast dat er een algemene regionale maatschappelijke behoefte bestaat aan Associate degree-opleidingen.

De aanvrager beargumenteert verder dat de voorgenomen opleiding aansluit op het 'Leven Lang Ontwikkelen'-beleid. Hiervoor verwijst de aanvrager allereerst naar het artikel 'Associate degree voorziet in duidelijke behoefte' van MBO-today (11 juni 2019). Dit artikel wijst op het feit dat Associate degree-opleidingen ook gericht zijn op werkenden die zich in het kader van een Leven Lang Ontwikkelen willen om- of bijscholen. Deze laatste categorie studenten volgt vooral de duale en deeltijdse Ad-varianten. Op basis van de website van DUO (www.duo.nl) geeft de aanvrager aan dat de overheid het Leven Lang Ontwikkelen ook ondersteunt door middel van onder meer een subsidieregeling (het 'Levenlanglerenkrediet'). De aanvrager verwijst ook naar haar eigen 'Onderwijsvisie- en kaderprogramma's voor professionals' (2020, p. 5) en de website van het Economic Board Zuid-Holland (www.economicboardzuidholland.nl) om aan te geven dat er in de regio een ambitie bestaat om de koploper te worden op het gebied van een 'Leven Lang Ontwikkelen'. Dit is vastgelegd in het Human Capital Akkoord Zuid-Holland, dat mede door de aanvrager is ondertekend. Het aanbieden van Associate degree-opleidingen is een belangrijk element in het bereiken van dit doel.

De commissie stelt vast dat er aandacht wordt besteed aan het 'Leven Lang Ontwikkelen'-beleid door middel van overheidssubsidies en regionale akkoorden en dat Associate degree-opleidingen een voorbeeld zijn van hoe dit kan worden ingevuld. De commissie constateert daarom dat deze bronnen blijk geven van een maatschappelijke behoefte aan Associate degree-opleidingen in het algemeen, maar dat zij geen blijk geven van een maatschappelijke behoefte aan de voorgenomen opleiding in het bijzonder.

De aanvrager verwijst ten slotte naar de toenemende rol van digitale vaardigheden in de moderne samenleving. Op basis van het rapport 'De toekomst van de digitale economie: tijd voor fundamentele keuzes' van de Rabobank, Surf, DHPA, ISPCConnect, AMS-IX en Dutch Data Center Association (2020, p. 3; 11; 13) geeft de aanvrager Nederland "goed is" in digitalisering en in vrijwel elke digitale of economische ranglijst in de top-10 staat. Volgens het rapport wordt dit mogelijk gemaakt door een robuuste digitale infrastructuur, de aanwezigheid van digitale vaardigheden en het Nederlandse ondernemersklimaat. Het rapport schat de waarde van B2C E-commerce in 2019 op 24 miljard euro en die van B2B E-commerce in hetzelfde jaar op 108 miljard euro, wat in beide gevallen een groei betekende ten opzichte van de voorgaande jaren. Het rapport vermeldt verder dat de groei van de ICT-sector (waar de aanvrager de E-commerce activiteiten ook onder schaarft) ook zorgt voor een groeiende werkgelegenheid. Hierbij wordt aangegeven dat voor 2020 werd verwacht dat 26,5% van de totale beroepsbevolking digitaal gedreven zou zijn en dat de omvang van de digitale beroepsbevolking doorgroeit naar circa 36% van de totale beroepsbevolking.

De aanvrager haalt vervolgens het artikel 'Coronacrisis heeft positieve uitwerking op digitalisering en productiviteit' van Nyenrode Business Universiteit (22 april 2020) aan om te beargumenteren dat de coronacrisis de digitale economie juist heeft gestimuleerd en dat de inzet van digitale technologieën de daling van het bruto nationaal product in 2020 relatief heeft beperkt. Uit het artikel 'De coronacrisis als aanjager van digitale transformatie' van Volberda in het Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie (21 april 2021) komt verder naar voren dat Nederland

volgens het World Economic Forum behoort tot de selecte groep van landen die het beste in staat zijn om zich uit de coronacrisis te transformeren, omdat de Nederlandse economie beter in de lucht kan worden gehouden door een geavanceerde digitale economie en digitale vaardigheden. De commissie constateert dat de aanvrager duidelijk maakt dat de ICT-sector een belangrijke rol speelt in de Nederlandse economie en dat digitalisering en digitale vaardigheden (mede door de coronacrisis) hierin een steeds belangrijkere rol beginnen te spelen.

De commissie concludeert dat de voorgenomen opleiding aansluit op de behoefte aan Associate degree-opleidingen in het algemeen en het aansluit op het 'Leven Lang Ontwikkelen'-beleid. De commissie ziet ook dat een algemene maatschappelijke tendens in de richting van een toenemend belang van digitale vaardigheden in de samenleving duidelijk is gemaakt.

De commissie concludeert dat de aanvrager een arbeidsmarktbehoefte en een maatschappelijke behoefte aan de voorgenomen opleiding aannemelijk heeft gemaakt. De aanvraag voldoet aan criterium a in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Beoordeling criterium b

Vanaf 19/01/2022 is op de website van de CDHO kennisgegeven van het voornemen van De Haagse Hogeschool om de hbo Associate degree E-commerce in Den Haag aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Er zijn geen zienswijzen ingediend.

De aanvrager geeft in het dossier aan contact te hebben gehad met het ROC Mondriaan en het mboRijnland voor afstemming met mbo-opleidingen. Beide instellingen hebben hun steun aan de opleiding verder uitgedrukt in een aan het dossier toegevoegde steunbetuiging. De aanvrager heeft ook contact gehad met het Nederlands Lectoren Platform Ondernemerschap, die ook een aan het dossier toegevoegde steunbetuiging hebben getekend. De commissie neemt deze steunbetuigingen ter kennisname aan, maar concludeert dat zij geen invloed hebben op de beoordeling van criterium a of b.

Verder geeft de aanvrager ook aan dat er afstemming is gezocht met de Hogeschool Utrecht en de Christelijke Hogeschool Windesheim, die respectievelijk een Associate degree-opleiding E-commerce gaat aanbieden en al aanbieden. De aanvrager geeft in het dossier aan dat er met beide instellingen is gesproken over verdere samenwerking en afstemming van de opleidingen. Er zijn geen verklaringen van deze instellingen in het dossier opgenomen.

De commissie is voorstander van goede samenwerking tussen onderwijsinstellingen en concludeert dat de voornoemde afstemming hier een voorbeeld van is.

De commissie beoordeelt de ruimte in het bestaand aanbod door te bepalen welke opleidingen verwant zijn aan de voorgenomen opleiding en of deze opleidingen al in de behoefte die al dan niet bij criterium a is aangetoond kunnen voorzien. De aanvrager dient overtuigend te beargumenteren dat er nog voldoende ruimte is voor een nieuwe opleiding. De aanvrager dient hiertoe aan te geven wat het landelijk verwant aanbod van de aangevraagde opleiding is. Dit is het aanbod dat inhoudelijk sterk met elkaar overeenkomt en opleidt tot (min of meer) dezelfde beroepen (uitstroomprofiel(en)). Bij de inhoud wordt door de commissie gekeken of de kennisgebieden en vaardigheden die in het curriculum van de voorgenomen opleiding zijn opgenomen overlap vertonen met de bestaande opleidingen. Voorts kijkt de commissie naar de instroomdoelgroep die de opleiding bedient. Verder is voor de beoordeling van het verwant aanbod van belang om welke onderwijsvariant (voltijd, deeltijd of duaal) het gaat. Verwante opleidingen worden dus niet louter bepaald aan de hand van de inhoud van een opleiding en opleidingen met verschillende oriëntaties (zoals hbo en wo masteropleidingen) kunnen als verwant aanbod worden beschouwd.

De aanvrager acht de volgende hbo Associate degree-opleidingen "verwant" aan de voorgenomen opleiding: E-Commerce (Christelijke Hogeschool Windesheim) en Ondernemerschap & Retail Management (Saxion Hogeschool). Daarnaast beschouwt de aanvrager de volgende hbo Associate degree-opleidingen "deels verwant" aan de voorgenomen opleiding: Marketing Management (Avans Hogeschool), Online Marketing en Sales (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen)

en Ondernemerschap & Retail Management (Avans Hogeschool). De aanvrager acht verder de hbo Associate degree-opleidingen Commerciële Economie (Fontys Hogescholen) en Sales en Accountmanagement (Hogeschool Rotterdam) onvoldoende verwant aan de voorgenomen opleiding. Ten slotte geeft de aanvrager aan geen verwante opleidingen te herkennen in het onbekostigd aanbod.

De aanvrager gebruikt in het dossier de termen "verwant" en "deels verwant". Deze woorden worden door de commissie begrepen als vergelijkbaar met de door de commissie gebruikte termen "sterk verwant" en "aanverwant".

De commissie is van mening dat de volgende door de aanvrager genoemde Associate degree-opleidingen sterk verwant zijn aan de voorgenomen opleiding: E-Commerce (Christelijke Hogeschool Windesheim) en Ondernemerschap & Retail Management (Avans Hogeschool, Fontys Hogescholen, NHL Stenden Hogeschool en Saxion Hogeschool). De commissie beschouwt de laatstgenoemde opleiding van alle instellingen sterk verwant omdat deze een vergelijkbare inhoud omvatten, voor gelijkende beroepen opleiden en een overwegend vergelijkbare instroomdoelgroep bedienen.

De commissie is verder van mening dat de hbo Associate degree-opleiding Commerciële Economie (Christelijke Hogeschool Windesheim, Fontys Hogescholen en NHL Stenden Hogeschool) sterk verwant is omdat E-commerce een belangrijke onderdeel vormt van de inhoud van deze opleiding, de opleiding voor min of meer dezelfde beroepen opleidt en een overwegend vergelijkbare instroomdoelgroep bedient.

Ten slotte beschouwt de commissie de nog niet gestarte hbo Associate degree-opleiding E-Commerce van de Hogeschool Utrecht verwant aan de voorgenomen opleiding. De instroom van de sterk verwante opleidingen is in de afgelopen vijf jaar gestegen (zie Tabel 3).

De commissie is van mening dat de volgende door de aanvrager genoemde hbo Associate degree-opleidingen aanverwant zijn aan de voorgenomen opleiding: Marketing Management (Avans Hogeschool) en Online Marketing en Sales (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen). De commissie is verder van mening dat de hbo Associate degree-opleidingen Logistics Management (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen), Logistiek (Avans Hogeschool, Christelijke Hogeschool Windesheim en HZ University of Applied Sciences) en Logistiek Management (Hogeschool Rotterdam en Hogeschool Utrecht) aanverwant zijn omdat de voorgenomen opleiding ook aandacht besteedt aan de logistiek van E-commerce en dat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding ook in aanmerking kunnen komen voor logistieke functies met betrekking op E-commerce. Ten slotte acht de commissie de hbo Associate degree-opleiding Commercieel Management (Zuyd Hogeschool) verwant omdat de opleidingen inhoudelijke overlap vertonen wat betreft de aandacht voor E-commerce en voor vergelijkbare beroepen opleiden, maar gedeeltelijk een andere instroomdoelgroep bedient. De instroom van de aanverwante opleidingen is in de afgelopen vijf jaar gestegen (zie Tabel 3).

Tabel 3. Instroom eerstejaarsstudenten in verwant bekostigd onderwijsaanbod

Opleiding	Instelling	'16-'17		'17-'18		'18-'19		'19-'20		'20-'21			
		VT	DT	DU	VT	DT	DU	VT	DT	DU	VT	DT	DU
		VT DT DU VT DT DU VT DT DU VT DT DU VT DT DU											
Ad E-commerce (80162)	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU), Zwolle											169	12
Ad Commerciële Economie (80103)	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU), Almere			15		60		63				53	
	Fontys Hogescholen (30GB), Eindhoven				28	22	21	43	24			42	22
	NHL Stenden Hogeschool (31FR), Emmen					28		34				32	

Ad Ondernemerschap & Retail Management (80010)	Avans Hogeschool (07GR), 's-Hertogenbosch	18	50	48	34	52	72	27	37	91	19	97	83	20	144		
	Avans Hogeschool (07GR), Breda	24		48			41			34				33			
	Fontys Hogescholen (30GB), Eindhoven	30	39	16		37	36		23	39		19	46		17		
	NHL Stenden Hogeschool (31FR), Amsterdam								43			39			79		
	NHL Stenden Hogeschool (31FR), Leeuwarden						36		71	30		63	46		84		
	Saxion Hogeschool (23AH), Deventer	0	1		1	16		0	10		0	10			13		
	Saxion Hogeschool (23AH), Enschede	3	2		0	11		0	10		0	11		0	3		
Ad Commercieel Management (80096)	Zuyd Hogeschool (25JX), Sittard-Geleen	37		1	11		1	48		0	70			66			
Ad Logistics Management (80149)	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (25KB), Arnhem								40	16		31	27		26	27	
	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (25KB), Nijmegen								2	7							
Ad Logistiek (80148)	Avans Hogeschool (07GR), 's-Hertogenbosch							24			38			64			
	Christelijke Hogeschool Windesheim (01VU), Zwolle														5	15	
	HZ University of Applied Sciences (21MI), Roosendaal							14			20			30			
Ad Logistiek Management (80133)	Hogeschool Rotterdam (22OJ), Rotterdam				126			160			145			164	54		
	Hogeschool Utrecht (25DW), Amersfoort										15			36			
Ad Marketing Management (80036)	Avans Hogeschool (07GR), 's-Hertogenbosch	33		100	39			106	32		123	24		120	25		
	Avans Hogeschool (07GR), Breda	28			30				49			38			32		
Ad Online Marketing en Sales (80135)	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (25KB), Arnhem						7	10			17	46		13	32	20	34
Totaal Sterk Verwant		33	45	89	80	137	89	254	109	174	300	98	218	471	103	324	
Totaal Aanverwant		37	61	1	237	.76	11	352	140	69	411	106	59	480	162	76	
Totaal		70	106	90	317	213	100	606	249	243	711	204	277	951	265	400	

Bron: DUO

De aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen opleiding op grond van instroomgegevens van mbo-opleidingen in de regio, de resultaten van het arbeidsmarktonderzoek van Markteffect en de instroom in verwante opleidingen. De aanvrager verwacht dat er in de eerste jaren 20 tot 30 studenten zullen instromen en dat dit aantal in latere jaren kan oplopen tot 40 tot 45 studenten per jaar. De commissie acht deze prognose realistisch.

Als de instroom in de bestaande opleidingen en de verwachte instroom in de voorgenomen hbo Associate degree E-commerce wordt afgezet tegen de behoefte die bij criterium a aannemelijk is gemaakt, blijkt dat er voldoende ruimte is om deze opleiding binnen het bekostigde domein vorm te

geven.

Vestiging van de opleiding in Den Haag heeft geen negatief effect op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod.

De commissie concludeert dat er voldoende ruimte in het landelijk aanbod bestaat om de hbo Associate degree E-commerce te realiseren. De aanvraag voldoet aan criterium b in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om positief te besluiten op het voorliggende verzoek.

Advies aan de NVAO over de naamkeuze en Croho indeling

De commissie heeft geconstateerd dat de voorgestelde naam van de opleiding passend is gelet op de naam van de verwante en gelijknamige opleiding E-commerce.

Daarnaast heeft de commissie geconstateerd dat aanvrager de hbo Associate degree E-commerce in het Croho onderdeel Economie wil indelen. Dit voorstel sluit aan op de indeling van verwante bestaande opleidingen.

De NVAO ontvangt dit advies, zodat zij dit kan opnemen in het informatiedossier voor het panel ten behoeve van de toets nieuwe opleiding.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann

Voorzitter CDHO

Bijlage:

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding of nevenvestiging

Aan de hand van de in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 4 van deze Regeling alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a en b.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding of nevenvestiging, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium b dient het instellingsbestuur aan te tonen dat in de behoefte die bij criterium a is aangetoond niet door het bestaande opleidingsaanbod wordt voorzien.

Advies aan de NVAO over naamkeuze en Croho onderdeel

In de Toelichting op de Regeling is aangegeven dat de CDHO ook een rol heeft bij de beoordeling van de voorgestelde naam en voertaal van de opleiding en bij de voorgestelde positionering in het Croho.

Wat betreft de opleidingsnaam: de CDHO kijkt of de voorgestelde naam van de opleiding passend is, gelet op de namen van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen dezelfde naam krijgen, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekeziers en werkgevers te borgen. In het Croho kan ook een internationale (Engelse) naam worden geregistreerd. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de naamkeuze gerechtvaardigd is gelet op de inhoud van de opleiding en de namen van vergelijkbare opleidingen (artikel 5.7, vierde lid, onderdeel a, van de WHW).

Wat betreft de positie in het Croho: de CDHO kijkt of de voorgestelde indeling in het Croho passend is, gelet op de indeling van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen in hetzelfde Croho onderdeel worden geregistreerd, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekeziers en werkgevers te borgen. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de voorgestelde indeling in het Croho aansluit bij de ordening van verwante opleidingen.